

**HỢP TÁC GIỮA VIỆT NAM VÀ CAM-PU-CHIA
TRONG ĐẢM BẢO AN NINH
TUYẾN BIÊN GIỚI ĐẤT LIỀN**

Bùi Nam Khánh* & Đỗ Thị Thanh Bình**

Tóm tắt

Thời gian qua, hợp tác giữa Việt Nam và Cam-pu-chia trong đảm bảo an ninh biên giới đất liền đã đạt được những kết quả quan trọng, góp phần ổn định tuyến biên giới, làm tiền đề cho công tác hoạch định, phân giới cắm mốc, cũng như tăng cường quan hệ Việt Nam - Cam-pu-chia. Tuy nhiên, vẫn còn hạn chế cần khắc phục. Bài viết đánh giá thực trạng việc hợp tác giữa Việt Nam và Cam-pu-chia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền từ năm 2009 đến nay; đồng thời, đề xuất, kiến nghị một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác này trong thời gian tới.

Từ khóa: hợp tác Việt Nam - Cam-pu-chia, biên giới lãnh thổ, an ninh tuyến biên giới, phân giới cắm mốc, hoạch định biên giới.

Mở đầu

Việt Nam và Cam-pu-chia có chiều dài đường biên giới đất liền khoảng 1.137 km tính từ điểm đầu tại vị trí ngã ba biên giới Việt Nam - Lào - Cam-pu-chia (ngã ba Đông Dương) đến điểm cuối ở bờ biển Hà Tiên, tỉnh Kiên Giang của Việt Nam, tiếp giáp với tỉnh Kampot của Cam-pu-chia, đi qua 31 huyện, thị; 102 xã, phường thuộc 10 tỉnh khu vực Tây Nguyên và Tây Nam Bộ của Việt Nam và tiếp giáp với 09 tỉnh của Cam-pu-chia. Đây là tuyến biên giới quan trọng, gắn liền với an ninh hai vùng chiến lược của Việt Nam là Tây Nguyên và Tây Nam Bộ. Do

---

* Học viên Cao học, chuyên ngành Quan hệ quốc tế khóa 17, Học viện Ngoại giao.

**TS, Trưởng Phòng Đào tạo sau Đại học, Ban Đào tạo, Học viện Ngoại giao.

vậy, việc hợp tác trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới này được Chính phủ Việt Nam hết sức quan tâm, nhằm duy trì ổn định, hòa bình, hữu nghị trên tuyến biên giới và tạo điều kiện thuận lợi cho việc làm ăn, sinh sống của nhân dân khu vực biên giới. Việc hợp tác giữa Việt Nam và Cam-pu-chia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới gắn liền với quá trình xác lập đường biên giới, được hai nước thực hiện ngay sau khi nhà nước Cộng hòa Nhân dân Cam-pu-chia được thành lập năm 1979. Trước năm 2009, việc hợp tác chủ yếu xoay quanh hoạch định, phân giới cắm mốc và quản lý biên giới quốc gia. Việc đấu tranh với các loại tội phạm còn hạn chế, chủ yếu nằm trong khuôn khổ các chương trình, kế hoạch hợp tác giữa Bộ Quốc phòng, Bộ Công an/Bộ Nội vụ hai nước, cũng như thực hiện các điều ước quốc tế mà hai bên có tham gia. Vấn đề này chỉ thực sự được đẩy mạnh sau các chuyến thăm Cam-pu-chia năm 2009 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng Phùng Quang Thanh và Bộ trưởng Bộ Công an Lê Hồng Anh (Bộ Quốc phòng và Bộ Công an/Bộ Nội vụ hai nước đã ký kế hoạch hợp tác giai đoạn 2009-2010). Qua đó, hai bên đã tăng cường hợp tác sâu rộng trên toàn tuyến biên giới. Từ năm 2009 đến nay, việc hợp tác đã đạt được những kết quả quan trọng nhưng vẫn còn bộc lộ những khó khăn, hạn chế cần được quan tâm giải quyết nhất là trong bối cảnh vấn đề an ninh biên giới, lãnh thổ phức tạp như hiện nay.

Lịch sử vấn đề

Trong thực tế, biên giới giữa Việt Nam và Cam-pu-chia đã dần dần hình thành, gắn liền với hàng loạt sự kiện biến động của lịch sử trải dài gần 300 năm, từ khoảng thế kỷ XVI đến XVIII. Vùng biên giới này, gắn liền với sự mở rộng lãnh thổ Việt Nam về phía Nam, qua vùng duyên hải miền Trung, vùng núi phía Tây Nam và đến miền Nam Bộ. Việc mở rộng bờ cõi về phía Nam được các triều đại phong kiến Việt Nam thực hiện: Toàn bộ lãnh thổ dọc duyên hải miền Trung bao gồm cả vùng núi Tây Nguyên đã sáp nhập vào Đại Việt; vùng đất Nam Bộ từ lãnh thổ của

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

nhà nước Phù Nam đã chuyển qua giai đoạn chiếm giữ danh nghĩa của Chân Lạp và cuối cùng trở thành một bộ phận lãnh thổ không thể tách rời của Việt Nam từ thế kỷ XVIII. Mặc dù ở thời điểm trước khi Pháp đến Đông Dương, các vương triều phong kiến của Việt Nam, Lào và Cam-pu-chia về cơ bản đã thống nhất phân chia phạm vi chủ quyền của mình, nhưng ranh giới cụ thể giữa các vương quyền vẫn chỉ là những khu vực biên giới chưa nhất quán, dễ bị thay đổi.¹

Trong thời kỳ thực dân Pháp đô hộ Đông Dương, biên giới giữa hai nước chủ yếu là đường ranh giới hành chính, bao gồm hai phần: Đoạn biên giới giữa Nam kỳ và Cam-pu-chia được hoạch định bởi Thỏa ước Pháp - Cam-pu-chia năm 1873, đã được phân giới cắm mốc nhưng đến nay còn rất ít dấu tích trên thực địa. Đoạn biên giới giữa Trung kỳ và Cam-pu-chia không có văn bản phân định đường biên giới, chỉ có Nghị định xác định ranh giới với các tỉnh Trung kỳ, chưa được phân giới cắm mốc. Hai phần biên giới trên đã được chính quyền Pháp thể hiện trên 26 mảnh bản đồ Bonne tỷ lệ 1/100.000 do Sở Địa dư Đông Dương xuất bản.²

Trong giai đoạn 1954-1975, tranh chấp biên giới cả trên biển và đất liền thường xuyên diễn ra giữa chính quyền Sài Gòn và Cam-pu-chia. Trong các năm từ 1964-1967, khi Cam-pu-chia công bố nền trung lập, Mặt trận Dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam và Chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa đã ra tuyên bố công nhận chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Cam-pu-chia trong đường biên giới hiện tại. Trong các năm 1964, 1966, 1975 và 1976, hai bên đã xúc tiến một số cuộc đàm phán, thương

---

¹ Vũ Đức Liêm, “Sự hình thành đường biên giới Việt Nam-Cam-pu-chia thời Nguyễn”, *Tia Sáng*, ngày 15/9/2017, <http://tiasang.com.vn/-khoa-hoc-cong-nghe/Su-hinh-thanh-duong-bien-gioi-Viet-Nam-%E2%80%93-Campuchia-thoi-Nguyen-10919>.

² Trần Công Trục, “Vai trò của Pháp trong hoạch định biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia”, *Giáo dục Việt Nam*, ngày 02/9/2016, <http://giaoduc.net.vn/Quoc-te/Vai-tro-cua-Phap-trong-hoach-dinh-bien-gioi-Viet-Nam--Campuchia-post170582.gd>.

lượng về biên giới nhưng không đạt được thỏa thuận.³ Sau khi Nhà nước Cộng hòa Nhân dân Cam-pu-chia ra đời, ngày 18/02/1979, Chính phủ Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam và Chính phủ Cộng hòa Nhân dân Cam-pu-chia đã ký Hiệp ước Hòa bình, Hữu nghị và Hợp tác giữa hai nước, tại Điều 4 hai bên đã thỏa thuận “*Tiến hành đàm phán để đi đến ký, kết một Hiệp định biên giới giữa hai nước trên cơ sở đường biên giới hiện tại và kiên quyết sẽ cùng nhau xây dựng đường biên giới đó thành đường biên giới hòa bình, hữu nghị lâu dài*”.⁴

Sau nhiều lần đàm phán, đến ngày 20/7/1983, Việt Nam và Cam-pu-chia đã ký Hiệp ước nguyên tắc giải quyết vấn đề biên giới, đồng thời, tiến hành đàm phán, ký kết Hiệp ước hoạch định biên giới ngày 17/12/1985 (Hiệp ước 1985). Căn cứ Hiệp ước 1985, từ năm 1986 đến năm 1988, hai bên đã tiến hành “phân giới cắm mốc được 212/1.137 km đường biên giới, cắm được 72/322 cột mốc trên thực địa”.⁵ Tuy nhiên, đến cuối năm 1988, đầu năm 1989 do tình hình chính trị ở Cam-pu-chia không ổn định, phía Cam-pu-chia lấy lý do nhân lực, kỹ thuật nên tiến trình phân giới cắm mốc dừng lại. Sau một thời gian ngưng trệ do công tác chuyển vẽ bản đồ, ngày 10/10/2005, Việt Nam và Cam-pu-chia đã ký Hiệp ước bổ sung Hiệp ước hoạch định biên giới năm 1985 (Hiệp ước bổ sung 2005). Hiệp ước 1985 và Hiệp ước bổ sung 2005 hiện là hai văn kiện pháp lý nền tảng của biên giới Việt Nam và Cam-pu-chia, là cơ sở pháp lý cho việc phân giới cắm mốc biên giới đất liền giữa hai nước. Cũng như các hiệp ước, hiệp định khác giữa Việt Nam và Cam-pu-chia,⁶

---

³ Ban Tuyên giáo tỉnh Gia Lai, *Tài liệu tuyên truyền công tác phân giới cắm mốc giữa Việt Nam-Cam-pu-chia*, (Pleiku-Gia Lai, 2015).

⁴ Nguyễn Dy Niên, “Thắng lợi mới của quan hệ Việt Nam - Cam-pu-chia,” *Báo Nhân dân điện tử*, ngày 06/12/2005, <http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/tin-tuc-su-kien/item/5239902-.html>.

⁵ Ban Tư tưởng văn hóa Trung ương - Ban Biên giới, Bộ Ngoại giao, *Hỏi - đáp về biên giới đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia* (Hà Nội: Nhà xuất bản Thế giới, 2006): 63.

⁶ Hiệp ước Hòa bình, Hữu nghị và Hợp tác Việt Nam - Cam-pu-chia (18/02/1979); Hiệp ước về Vùng nước lịch sử Việt Nam - Cam-pu-chia (07/7/1982); Hiệp ước về Nguyên

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

hai hiệp ước này được ký kết hoàn toàn đúng trình tự, thủ tục, thẩm quyền phù hợp với luật pháp và thực tiễn quốc tế, trên cơ sở tôn trọng độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của nhau; hoàn toàn không có sự áp đặt, chi phối, gây bất lợi của bên này đối với bên kia.

Sau gần 40 năm, kể từ khi hai nước ký Hiệp ước hòa bình, hữu nghị và hợp tác năm 1979, Việt Nam và Cam-pu-chia vẫn chưa hoàn thành việc phân giới cắm mốc trên đất liền. Điều này gây khó khăn cho việc hợp tác quản lý, đảm bảo an ninh tại đây, đồng thời, hình thành một vấn đề “*nhạy cảm*” trong quan hệ Việt Nam - Cam-pu-chia. Các lực lượng chống Việt Nam, Cam-pu-chia và tình hữu nghị giữa hai nước (giai đoạn đầu là tàn quân Khơ me Đỏ và những người ủng hộ chúng, đến những năm gần đây là các đảng phái đối lập tại Cam-pu-chia, các đối tượng phản động người Việt Nam lưu vong) đã triệt để lợi dụng vấn đề biên giới lãnh thổ giữa Việt Nam - Cam-pu-chia phục vụ mưu đồ chính trị của mình. Qua nghiên cứu cho thấy “*tới năm 1979, các chính quyền ở Cam-pu-chia vẫn có mưu toan giành lại toàn bộ hoặc một phần lãnh thổ Nam Bộ*”.⁷ Những năm gần đây, “*các lực lượng chống phá Việt Nam đang tìm mọi cách gây phức tạp quan hệ hai nước, họ lật lại lịch sử của 200-300 năm trước đây dưới thời thực dân Pháp và về mặt tâm lý cũng tác động đến người dân Cam-pu-chia, gây khó khăn trong việc hoàn thiện đường biên giới rõ ràng, hòa bình, hữu nghị Việt Nam - Cam-pu-chia*”.⁸ Thực tế cho thấy, thời gian qua, các đảng đối lập ở Cam-pu-chia, nhất là đảng Cứu

---

tác giải quyết vấn đề biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia (20/7/1983); Hiệp ước về Quy chế biên giới quốc gia Việt Nam - Cam-pu-chia (20/7/1983); Hiệp ước xác định giai điểm đường biên giới ba nước Việt Nam - Lào - Cam-pu-chia (26/8/2008); Bản ghi nhớ về việc điều chỉnh đường biên giới trên bộ đối với một số khu vực còn tồn đọng (23/4/2011).

⁷ Lê Trung Dũng, “Quá trình phân định biên giới giữa Nam Bộ Việt Nam và Cam-pu-chia từ giữa thế kỷ XIX đến nay,” *Nghiên cứu lịch sử số 11* (11/2006): 17.

⁸ Lê Công Phụng, “Công tác biên giới lãnh thổ: Khó khăn nhiều, thành tựu không ít”, *Thế giới và Việt Nam*, ngày 28/8/2015, <http://baoquocte.vn/cong-tac-bien-gioi-lanh-tho-kho-khan-nhieu-thanh-tuu-khong-it-14926.html>.

quốc Cam-pu-chia (CNRP) trước khi bị giải thể đã sử dụng nhiều hình thức, biện pháp chống phá, trong đó phổ biến nhất là phá hoại trên thực địa, sử dụng mạng Internet và nghị trường để công kích chống phá công tác phân giới cắm mốc với Việt Nam (đòi xem xét lại Hiệp định bổ sung 2005; ngăn cản, phá hoại hoạt động phân giới cắm mốc biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia; yêu sách sai trái về cái gọi là “*đòi lại vùng đất Nam bộ*”; vu cáo Việt Nam áp đặt ách đô hộ với Cam-pu-chia; kích động tâm lý kỳ thị người Việt ở Cam-pu-chia...). Trước tình hình đó, Đảng Nhân dân Cam-pu-chia (CPP) đã hết sức thận trọng trong vấn đề biên giới lãnh thổ với Việt Nam, nhất là trước thềm bầu cử Quốc hội khóa VII năm 2018 của Cam-pu-chia.

Thực trạng hợp tác giữa Việt Nam và Cam-pu-chia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền từ năm 2009 đến nay

Từ năm 2009 đến nay, hai nước đã đẩy mạnh hợp tác giữa các bộ, ngành, địa phương, nòng cốt là chính quyền, lực lượng vũ trang giáp biên. Qua đó, đã giải quyết hiệu quả nhiều vụ việc gây mất an ninh chính trị xảy ra trên địa bàn, không để xảy ra tình huống bị động, bất ngờ, trở thành điểm nóng; đồng thời tiếp tục thực hiện việc phân giới cắm mốc biên giới đất liền giữa Việt Nam - Cam-pu-chia và xây dựng đường tuần tra biên giới trên địa bàn Tây Nam bộ, đảm bảo nhiệm vụ phát triển kinh tế gắn với quốc phòng an ninh, tăng cường công tác phòng thủ, xây dựng nền quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân vững chắc, đảm bảo an ninh tuyến biên giới; đấu tranh có hiệu quả với các loại tội phạm trên tuyến biên giới. Một số kết quả quan trọng như:

Hợp tác trong công tác phân giới cắm mốc: Tính đến tháng 6/2016 hai nước đã phân giới được khoảng 928,9 km trong tổng số chiều dài đường biên giới khoảng 1.137 km (đạt 81,7%), xác định được 260/314 vị trí mốc (đạt 84,1%), xây dựng được 310/371 cột mốc (đạt 83,6%), quy thuộc được 111 cồn bãi trên sông suối biên giới (trong đó có 43 cồn bãi

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

thuộc Việt Nam, 68 cồn bãi thuộc Cam-pu-chia).⁹ Hai bên đã hoàn thành kiểm tra, nghiệm thu 248/310 bộ hồ sơ pháp lý mốc giới, trong đó đã cắm được cột mốc ở hầu hết các vị trí quan trọng như các cửa khẩu, nơi có đường giao thông cắt qua biên giới, nơi tập trung đông dân cư, đặc biệt đã cắm được cột mốc ở điểm đầu và điểm cuối của biên giới đất liền hai nước. Hiện nay còn 07 đoạn biên giới (khoảng 15% chiều dài toàn tuyến) hai bên chưa thống nhất được phương án giải quyết.¹⁰

Hợp tác trong tuyên truyền về công tác phân giới cắm mốc và xây dựng đường biên giới hữu nghị, hòa bình: Hai nước đã chủ động phối hợp triển khai tốt công tác tuyên truyền ý nghĩa của việc xây dựng đường biên giới hữu nghị, hòa bình và đấu tranh với các hoạt động phá hoại việc phân giới, cắm mốc giữa hai nước; ý nghĩa, tầm quan trọng của việc xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác cùng phát triển; các văn bản pháp luật liên quan đến công tác biên giới, lãnh thổ, các hiệp định, hiệp ước được hai bên ký kết về việc giải quyết biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia; về công tác quản lý, bảo vệ đường biên, cột mốc theo quy định của pháp luật mỗi nước; các quan điểm sai trái, xuyên tạc sự thật lịch sử quan hệ giữa hai nước; thông tin và hành vi lợi dụng vấn đề biên giới lãnh thổ, dân tộc, tôn giáo, nhằm phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân và mối quan hệ hữu nghị truyền thống tốt đẹp Việt Nam - Cam-pu-chia. Việc tuyên truyền được thực hiện với nội dung, hình thức đa dạng, phong phú, phù hợp với từng đối tượng và được thực hiện từ cấp Nhà nước đến các bộ, ngành, địa phương. Ví dụ, năm 2010, Bộ Ngoại giao đã phát hành 2.000 cuốn sách Biên giới trên đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia để phổ biến rộng rãi đến các bộ, ngành, nhất là các địa

---

⁹ Ủy ban Biên giới Quốc gia - Bộ Ngoại giao, *Tài liệu Báo cáo viên tháng 7/2016: Quan hệ Việt Nam-Cam-pu-chia và tình hình công tác phân giới cắm mốc biên giới đất liền giữa hai nước*, (Hà Nội, 2016).

¹⁰ Các đoạn biên giới từ mốc số 30-40 (tỉnh Gia Lai - Ratannakiri), 56-60 (Đắk Nông - Mondulkiri), 138-146 (Tây Ninh - Svay Rieng), 241-245 (An Giang - Kandal), 247-253 (An Giang - Kandal), 295-302 (Kiên Giang - Kampot).

phương trên tuyến biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia nhằm cung cấp thông tin và nâng cao nhận thức cho những người làm công tác phân giới cắm mốc và nhân dân trong khu vực biên giới hai nước.¹¹ Qua đó, góp phần nâng cao ý thức, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên và Nhân dân hai nước trong việc bảo vệ đường biên, mốc giới. Hai nước định kỳ tổ chức Hội nghị Hợp tác và Phát triển các tỉnh Biên giới nhằm củng cố và phát triển mối quan hệ và hợp tác trên mọi lĩnh vực, duy trì và củng cố đường biên giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác, phát triển và láng giềng tốt đẹp.

Hợp tác trong đấu tranh chống lại các hoạt động phá hoại công tác phân giới cắm mốc giữa Việt Nam - Cam-pu-chia: Bộ Công an Việt Nam đã phối hợp với Tổng cục Công an Quốc gia Cam-pu-chia tiến hành khảo sát, lập sơ đồ tuyến biên giới, các khu vực tranh chấp về đất đai, các điểm nóng về xâm canh, xâm cư; giải quyết các vụ, việc làm hư hại các cọc dấu, cột phương vị do bị phá trộm hoặc người dân làm hư hại trong quá trình canh tác sản xuất, góp phần bảo đảm tiến độ phân giới cắm mốc; triển khai các kế hoạch đảm bảo an ninh, an toàn cho các buổi lễ khởi công, khánh thành, công bố các cột mốc, cửa khẩu quốc gia, quốc tế; đảm bảo an toàn tuyệt đối các đoàn phân giới cắm mốc của Việt Nam và Cam-pu-chia khi triển khai, đo đạc ngoài thực địa. Bên cạnh đó, hai nước đã phối hợp hiệu quả trong công tác phối hợp đấu tranh chống lại các hoạt động phá hoại công tác phân giới cắm mốc giữa Việt Nam - Cam-pu-chia, nhất là làm thất bại các âm mưu, hoạt động phá hoại công tác phân giới cắm mốc của một số tổ chức đối lập ở Cam-pu-chia và các tổ chức phản động lưu vong người Việt Nam, các tổ chức Khmer *Kampuchea Krom* (KKK). Đến nay, hai nước chưa để xảy ra vụ việc nguy hiểm nào làm ảnh hưởng đến việc phân giới cắm mốc và quan hệ giữa hai bên.

---

¹¹ Ủy ban biên giới lãnh thổ - Bộ Ngoại giao, *Biên giới trên đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia* (Hà Nội: Vụ Tuyên truyền, thông tin và tư liệu - Bộ Ngoại giao, 2010): 5.

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

Hợp tác trong *đấu tranh phòng chống các loại tội phạm*: Hai nước đã hợp tác chặt chẽ, thường xuyên trao đổi thông tin nhằm đối phó với các loại tội phạm ở khu vực biên giới, nhất là tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em, buôn lậu qua biên giới, sản xuất, buôn bán, vận chuyển, lạm dụng ma túy và nhiều loại tội phạm khác, góp phần vào sự ổn định an ninh - chính trị, kinh tế - xã hội, cũng như sự phát triển bền vững của hai quốc gia. Từ năm 2010-2015, Việt Nam và Cam-pu-chia đã hợp tác bắt giữ hàng nghìn vụ với hơn 20.000 đối tượng xuất nhập cảnh trái phép (gần 50% là qua các cửa khẩu để sang Cam-pu-chia đánh bạc, đá gà), tội phạm ma túy, buôn bán phụ nữ, trẻ em và buôn lậu qua tuyến biên giới (chủ yếu buôn lậu xăng, dầu, vàng, gỗ, các sản phẩm từ gỗ, đồ điện tử...). Chỉ tính riêng trong 6 tháng đầu năm 2017, hai nước đã hợp tác bắt giữ 63 vụ với 223 đối tượng xuất nhập cảnh trái phép, xử lý 5 vụ với 10 đối tượng buôn bán, vận chuyển ma túy, phối hợp bắt 19 vụ 27 đối tượng vận chuyển hàng hóa không hóa đơn chứng từ qua biên giới.¹² Trong năm 2016, Việt Nam và Cam-pu-chia đã thống nhất trong việc giải quyết một số tội phạm mới là người nước thứ ba, sử dụng máy tính, Internet để trộm cắp tiền trên tài khoản, lừa đảo gây thiệt hại kinh tế cho nhân dân hai nước. Kết quả trên đã góp phần quan trọng đảm bảo an ninh tuyến biên giới giữa hai nước.

Tuy nhiên, việc hợp tác trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia vẫn còn tồn tại một số hạn chế như:

Một là, công tác phân giới cắm mốc không đạt được mục tiêu mà lãnh đạo hai nước đề ra. Sau khi kí Hiệp ước bổ sung 2005, Chính phủ hai nước đặt mục tiêu “phần đấu hoàn thành công việc này (công tác

---

¹² Ngọc Giang, “Việt Nam - Cam-pu-chia phối hợp phòng chống tội phạm biên giới,” *Người Lao động*, ngày 11/7/2017, <http://nld.com.vn/thoi-su-trong-nuoc/viet-nam-campuchia-phoi-hop-phong-chon>.

phân giới cắm mốc) vào năm 2008”.¹³ Tuy nhiên, do nhiều nguyên nhân mà đến nay việc phân giới cắm mốc trên đất liền giữa Việt Nam và Cam-pu-chia mới đạt trên 80%, trong các cuộc họp cấp cao gần đây, lãnh đạo hai nước liên tục đề cập việc phối hợp hoàn thành sớm việc phân giới cắm mốc, nhưng vẫn chưa xác định mốc thời gian hoàn thành cụ thể.

Hai là, các lực lượng đối lập tại Cam-pu-chia lợi dụng vấn đề phân giới, cắm mốc để phá hoại mối quan hệ giữa Việt Nam và Cam-pu-chia. Các lực lượng này liên tục lợi dụng các vấn đề nhạy cảm, trong đó có vấn đề biên giới lãnh thổ giữa Việt Nam và Cam-pu-chia để chống phá CPP, chống Hun Sen và phục vụ cho tham vọng quyền lực của họ. Các đảng phái đối lập, trước chủ yếu là CNRP thường đòi xóa bỏ các Hiệp định 1983, Hiến ước 1985, Hiệp ước bổ sung 2005 đã ký với Việt Nam, hủy bỏ việc phân giới cắm mốc giữa hai nước.¹⁴

Ba là, việc hợp tác giữa hai quốc gia trong xử lý các điểm nóng, vấn đề phức tạp biên giới còn hạn chế. Không ít trường hợp còn lúng túng, bị động, không phản ứng nhanh chóng và kịp thời định hướng dư luận trước những sự việc phức tạp, trước những thông tin sai lệch, thiếu thiện chí, gây mất ổn định tình hình biên giới; xuất hiện các vụ phá hoại cột mốc; xâm canh, xâm cư, tranh chấp đất đai, va chạm giữa người dân hai nước ở khu vực giáp biên ngày càng gia tăng; các loại tội phạm ma túy, xuyên quốc gia xuất hiện ngày càng nhiều, tiềm ẩn mối đe dọa lớn đến lợi ích quốc gia của Việt Nam. Điển hình là ngày 28/6/2015, CNRP đã tổ chức một đoàn gồm 300 người, bao gồm cả một số sư sãi KKK, đến khu vực cột mốc 203 giáp ranh giữa xã Thlok, huyện Kampong Ro,

---

¹³ Nguyễn Hồng Thao, “Các khía cạnh pháp lý của Hiệp ước bổ sung Hiệp ước hoạch định biên giới Việt Nam-Cam-pu-chia năm 1985,” *Nhà nước và Pháp luật* số 8 (8/2006): 69.

¹⁴ Trần Công Trục, “Vấn đề biên giới với Cam-pu-chia: ‘26 mảnh bản đồ Bonne hoàn toàn tin cậy,’” *Báo mới*, ngày 24/8/2015, <https://baomoi.com/van-de-bien-gioi-voi-campuchia-26-manh-ban-do-bonne-hoan-toan-tin-cay/> 17337316.epi.

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

tỉnh Svay Rieng và xã Bình Hòa, huyện Mộc Hóa, tỉnh Long An để gây rối, dẫn đến xô xát làm 7 người Việt và người Cam-pu-chia bị thương.¹⁵

Bốn là, công tác phối hợp giữa hai nước, các địa phương hai nước trong công tác tuyên truyền, phối hợp chia sẻ thông tin, xử lý các vấn đề liên quan an ninh tuyến biên giới đất liền mặc dù đã đạt được những kết quả tích cực nhưng vẫn chưa chặt chẽ, đồng bộ, chưa đáp ứng được yêu cầu, đòi hỏi của thực tế.

Nguyên nhân chủ yếu của các vấn đề trên là do: *Một là, quan điểm của CPP về giải quyết vấn đề biên giới lãnh thổ với Việt Nam chưa rõ ràng. Trước những hoạt động chống phá của CNRP khi chưa bị giải thể và các lực lượng đối lập, một mặt, Chính phủ Cam-pu-chia đáp trả luận điệu xuyên tạc của CNRP và từng bước xử lý mạnh tay đối với CNRP. Mặt khác, Chính phủ Cam-pu-chia phản ứng quyết liệt với những vấn đề mà họ cho là Việt Nam “xâm phạm lợi ích của Cam-pu-chia”. Ngày 16/7/2015, Thủ tướng Hun Sen phát biểu tại Viện Giáo dục quốc gia Cam-pu-chia trong đó có những vấn đề đáng chú ý, phản ánh quan điểm của Chính phủ Cam-pu-chia trong giải quyết vấn đề biên giới với Việt Nam: (i) Nếu đàm phán không đạt, cần thiết kéo dài thì kéo dài, còn hơn là bị mất đất, đã kéo dài hơn 30 năm mà chưa kết thúc thì cũng không vội. (ii) Công tác phân giới cắm mốc hiện nay đã đạt 83%, còn lại 17%, nhưng trong 83% này cũng có thể xem xét, kiểm tra lại, một số trường hợp cắm mốc có thiên vị thì phải điều chỉnh nên tiến trình phân giới cắm mốc sẽ kéo dài. (iii) Cam-pu-chia không từ bỏ quyền đòi hỏi chủ quyền lãnh thổ của Cam-pu-chia ở những khu vực mà hai bên chưa thống nhất. Đáng chú ý có dư luận về việc trong nội bộ Cam-pu-chia có quan điểm cho rằng cần phải kiện Việt Nam ra Tòa án Công lý Quốc tế về vấn đề*

---

¹⁵ Lê Hải Bình, “Bộ Ngoại giao bác thông tin Việt Nam chuyển vũ khí về phía Nam,” *Báo điện tử Đài tiếng nói Việt Nam*, ngày 16/7/2015, <http://vov.vn/chinh-tri/bo-ngoai-giao-bac-thong-tin-viet-nam-chuyen-vu-khi-ve-phia-nam-414676.vov>.

biên giới.¹⁶ Trước thềm bầu cử Quốc hội khóa VI năm 2018, CPP sẽ cảnh giác không để phe đối lập lợi dụng vấn đề biên giới lãnh thổ với Việt Nam để công kích. Do đó, vấn đề phân giới cắm mốc giữa Việt Nam và Cam-pu-chia sẽ còn gặp nhiều khó khăn.

Hai là, các lực lượng đối lập, phản động ở Cam-pu-chia đã lợi dụng một số tồn tại trong quan hệ Việt Nam - Cam-pu-chia, trong đó có vấn đề phân giới cắm mốc, kích động tư tưởng “bài Việt” trong dân chúng Cam-pu-chia. Đồng thời, chúng tăng cường câu kết với các tổ chức KKK cực đoan để củng cố thực lực, gia tăng các hoạt động chống phá cả trên thực địa và nghị trường về vấn đề biên giới lãnh thổ. Thời gian qua, các tổ chức KKK tích cực cử thành viên, sư sãi tham gia các “đoàn kiểm tra” khu vực biên giới của CNRP như vụ ngày 19/7/2015, 02 nghị sỹ thuộc CNRP là Riel Khemrin và Um Sam An đã tập hợp 2.000 người, trong đó có khoảng 100 sư sãi KKK do Thạch Hà Saman (tự xưng là trụ trì chùa Samaky Rengsey) và Son Hải (đối tượng KKK cực đoan, từng bị bắt vì có hành vi chống phá Việt Nam) cầm đầu, kéo đến khu vực cột mốc số 202, 203 thuộc địa bàn giáp ranh giữa xã Thlok, huyện Kampong Ro, tỉnh Svay Rieng và xã Bình Hòa, huyện Mộc Hóa, tỉnh Long An để gây rối.

Ba là, chính sách của Trung Quốc và Mỹ đối với Cam-pu-chia tác động trực tiếp và gián tiếp đến an ninh tuyến biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia. *Đối với Trung Quốc*, trong những năm gần đây, Trung Quốc tăng cường lôi kéo Cam-pu-chia (và Lào) vào vòng ảnh hưởng của Trung Quốc nhằm thực hiện âm mưu tạo thế gọng kìm không chế Việt Nam. Quan hệ ngày càng chặt chẽ giữa Cam-pu-chia với Trung Quốc đã tác động tiêu cực đối với Việt Nam, trong đó có vấn đề biên giới lãnh thổ. Điển hình là việc Chính phủ Cam-pu-chia đã đứng về phía Trung Quốc

---

¹⁶ Hồng Thủy “Cảnh giác với ‘bên thứ 3’ ở biên giới Tây Nam,” *Báo Giáo dục Việt Nam*, ngày 02/7/2015, <http://giaoduc.net.vn/Quoc-te/Canh-giac-voi-ben-thu-3-o-bien-gioi-Tay-Nam-post159731.gd>.

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

trong vấn đề Biển Đông khi nước này đảm nhận vai trò Chủ tịch ASEAN năm 2012. Ngày 22/11/2015, tại Hội nghị cấp cao Đông Á lần thứ 10 ở Kuala Lumpur, Cam-pu-chia là một trong ba nước (cùng với Lào và Nga) không đề cập đến vấn đề Biển Đông... *Đối với Mỹ*, trước hết, với sự hậu thuẫn mạnh mẽ của Mỹ, các tổ chức đối lập ở Cam-pu-chia ngày càng lớn mạnh, đang cạnh tranh ảnh hưởng quyết liệt với CPP nhằm từng bước giành quyền lãnh đạo ở Cam-pu-chia. Rõ ràng là, lực lượng đối lập ở Cam-pu-chia càng lớn mạnh thì vấn đề an ninh tuyến biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia càng phức tạp. Ngoài ra, Mỹ thông qua các tổ chức phi chính phủ hoạt động ở khu vực biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia để thu thập thông tin về tình hình biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia; kích động, hậu thuẫn người dân Cam-pu-chia khiếu kiện, đòi đất và các quyền lợi khác; hậu thuẫn các nhóm chống đối trong dân tộc, tôn giáo ở khu vực biên giới hoạt động chống phá Việt Nam, nhất là hậu thuẫn phát triển tôn giáo trái pháp luật và kích động, tổ chức cho người dân tộc thiểu số ở Tây Nguyên trốn sang Cam-pu-chia, Thái Lan.

Giải pháp nâng cao hiệu quả hợp tác giữa Việt Nam và Cam-pu-chia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền thời gian tới

Trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa hiện nay, Đảng, Nhà nước ta xác định “việc xây dựng, quản lý, bảo vệ biên giới quốc gia có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với sự toàn vẹn lãnh thổ, chủ quyền quốc gia, góp phần giữ vững ổn định chính trị, phát triển kinh tế - xã hội, tăng cường quốc phòng và an ninh của đất nước”.¹⁷ Do vậy, việc hợp tác với các nước láng giềng nhằm xây dựng tuyến biên giới hòa bình, ổn định và phát triển là một nhiệm vụ chính trị đặc biệt quan trọng hiện nay. Thời gian tới, an ninh tuyến biên giới đất liền tiếp tục là vấn đề quan trọng, tác động trực tiếp đến mối quan hệ giữa Việt Nam và Cam-pu-chia. Trong bối cảnh “*tình trạng xâm phạm*

---

¹⁷ Quốc hội, Luật số 06/2003/QH11, ngày 27/6/2003 về biên giới quốc gia (Hà Nội, 2003).

chủ quyền quốc gia, tranh chấp lãnh thổ và tài nguyên, xung đột sắc tộc, tôn giáo” tiếp tục diễn ra gay gắt ở nhiều khu vực trên thế giới, “*tranh chấp lãnh thổ, chủ quyền biển, đảo trong khu vực và trên Biển Đông tiếp tục diễn ra gay gắt, phức tạp*” như Đảng ta dự báo về tình hình thế giới, khu vực tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII,¹⁸ thì việc tiếp tục hợp tác với Cam-pu-chia để sớm hoàn thành việc phân giới cắm mốc và đảm bảo tuyến biên giới càng trở lên quan trọng, cấp bách, là nhiệm vụ chính trị mà Đảng, Nhà nước và nhân dân giao cho các bộ, ngành, địa phương liên quan, nòng cốt là Bộ Quốc phòng, Bộ Công an và Bộ Ngoại giao. Bên cạnh đó, việc hợp tác giữa Việt Nam - Cam-pu-chia trong đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền sẽ tiếp tục diễn biến phức tạp do sự vận động, biến đổi của nhiều yếu tố có liên quan, nhất là quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước và Chính phủ Cam-pu-chia trong giải quyết vấn đề biên giới lãnh thổ với Việt Nam; tình hình chính trị nội bộ Cam-pu-chia trước và sau bầu cử Quốc hội khóa VI năm 2018; hoạt động của các đảng chính trị đối lập tại Cam-pu-chia; triển khai chính sách của các nước lớn, đặc biệt là Trung Quốc và Mỹ; hoạt động của các tổ chức phản động lưu vong người Việt, bao gồm cả các tổ chức phản động lưu vong người dân tộc thiểu số và hoạt động của các tổ chức, cá nhân cực đoan, chống đối trong dân tộc, tôn giáo ở khu vực Tây Nguyên và Tây Nam bộ.

Trong thời gian tới, một số giải pháp để thúc đẩy việc hợp tác đảm bảo an ninh tuyến biên giới cũng như hoàn thành phân giới cắm mốc giữa Việt Nam và Cam-pu-chia cần triển khai gồm:

Một là, tiếp tục phối hợp tuyên truyền, nâng cao nhận thức của nhân dân hai nước về mối quan hệ giữa Việt Nam - Cam-pu-chia và ý nghĩa, tầm quan trọng của việc xây dựng đường biên giới hòa bình. Các cơ quan chức năng hai nước cần đẩy mạnh tuyên truyền các văn bản pháp luật liên quan đến công tác biên giới lãnh thổ, các hiệp định, hiệp

---

¹⁸ Văn phòng Trung ương Đảng, *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII* (Hà Nội, 2016).

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

ước được hai bên ký kết về việc giải quyết biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia, về công tác quản lý, bảo vệ đường biên, cột mốc theo quy định của pháp luật mỗi nước. Đồng thời, vận động nhân dân vùng biên giới đồng tình, ủng hộ chủ trương phát triển kinh tế, trong đó tập trung vào phát triển kinh tế, du lịch tại các tỉnh biên giới với chủ đề “*hai quốc gia, một điểm đến*”. Mặt trận hai nước cần phát huy vai trò nòng cốt, vận động nhân dân vùng biên giới hết lòng giúp đỡ các lực lượng phân giới, cắm mốc trên biên giới hai nước để thực hiện mục tiêu sớm hoàn thành toàn bộ công tác phân giới cắm mốc tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia như lãnh đạo cấp cao hai nước đã thỏa thuận.

Hai là, tăng cường mối quan hệ cấp cao giữa lãnh đạo Đảng, Nhà nước và các bộ, ban, ngành, địa phương liên quan. Tiếp tục củng cố quan hệ với Cam-pu-chia trên mọi lĩnh vực, đảm bảo đưa mối quan hệ song phương tiếp tục đi vào chiều sâu và thực chất; tăng cường trao đổi đoàn cấp cao; chú ý cải thiện hơn nữa quan hệ với Hoàng gia Cam-pu-chia và với Đảng bảo hoàng của Cam-pu-chia; có lộ trình phù hợp củng cố quan hệ với một số chính đảng ôn hòa khác theo nguyên tắc đảng đó ủng hộ duy trì quan hệ hòa bình, hữu nghị, hợp tác với Việt Nam, tôn trọng độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Việt Nam. Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh các hoạt động trao đổi, giao lưu giữa nhân dân hai nước, nhất là nhân dân các địa phương giáp biên để thắt chặt tình đoàn kết hữu nghị, làm tiền đề tăng cường quan hệ, giải quyết các vấn đề còn tồn tại giữa hai nước, trong đó có vấn đề biên giới lãnh thổ.

Ba là, đẩy nhanh quá trình đàm phán với Chính phủ Cam-pu-chia, sớm đi đến thống nhất phương án giải quyết và triển khai công tác phân giới, cắm mốc trên thực địa. Trong đó, cần thúc đẩy tiến trình đàm phán với Chính phủ Cam-pu-chia sớm hoàn thành công tác phân giới cắm mốc trên thực địa đối với các khu vực còn tồn đọng; đàm phán, ký kết các hiệp định mới về quy chế quản lý biên giới, cửa khẩu biên giới với nguyên tắc là việc đàm phán, ký kết và thực hiện mọi thỏa thuận về biên

giới lãnh thổ phải dựa trên cơ sở luật pháp, thông lệ quốc tế nhằm tạo cơ sở công nhận quốc tế rộng rãi, tạo thuận lợi cho công tác tuyên truyền, vận động dư luận quốc tế ủng hộ cho công cuộc bảo vệ biên giới lãnh thổ quốc gia.

Bốn là, củng cố cơ chế hợp tác về an ninh giữa hai nước đi vào chiều sâu, thực chất; đặc biệt chú ý công tác phối hợp giữa Công an, Quân đội các địa phương giáp biên của hai nước trong việc đảm bảo an ninh, trật tự ở khu vực biên giới. Trước hết, cần thúc đẩy hiệu quả hợp tác giữa Bộ Quốc phòng - Bộ Công an Việt Nam và Bộ Quốc phòng - Bộ Nội vụ Cam-pu-chia theo tinh thần các hiệp định, thỏa thuận đã ký kết giữa hai chính phủ và hai bộ, đặc biệt cần tiếp tục trao đổi và khẳng định việc hai bên cần tôn trọng và thực hiện nghiêm túc cam kết không cho phép bất kỳ lực lượng thù địch nào sử dụng lãnh thổ của mình để xâm hại an ninh và ổn định của nước kia; duy trì cơ chế giao ban định kỳ cấp tỉnh, huyện hai bên biên giới đảm bảo hiệu quả, tránh hình thức; tăng cường trao đổi, giao lưu, hỗ trợ lẫn nhau, củng cố quan hệ giữa các cấp chính quyền, quân đội, công an các địa phương giáp biên của hai nước đi vào chiều sâu, góp phần xây dựng đường biên giới hai nước hòa bình, hữu nghị và ổn định lâu dài.

Năm là, tăng cường trao đổi thông tin và phối hợp công tác đảm bảo an ninh công tác phân giới cắm mốc trên tuyến biên giới đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia giữa các lực lượng của hai nước. Bên cạnh đó, cần xác định rõ cơ chế phối hợp thường xuyên và khi có tình huống phát sinh về an ninh, trật tự; cơ chế phối hợp trong công tác đảm bảo an ninh, trật tự phục vụ phân giới cắm mốc, đồng thời, chủ động phối hợp trong đấu tranh với các loại tội phạm, nhất là tội phạm xuyên biên giới, ma túy, buôn lậu, buôn bán người.

Kết luận

Biên giới - lãnh thổ là vấn đề nền tảng, hệ trọng và hết sức nhạy cảm. Việc bảo vệ sự toàn vẹn biên giới - lãnh thổ luôn luôn là mối quan tâm hàng đầu của mỗi quốc gia, dân tộc. Trong những năm qua, biên giới lãnh thổ là một vấn đề tồn tại trong quan hệ giữa Việt Nam và Cam-pu-chia. Sớm hoàn thành phân giới cắm mốc và tăng cường hợp tác với Cam-pu-chia nhằm đảm bảo an ninh tuyến biên giới đất liền, góp phần ổn định tuyến biên giới, tạo điều kiện phát triển kinh tế - xã hội trong nước là chủ trương đúng đắn, rất cần thiết và đáp ứng nguyện vọng của hai nước. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy hoạch định, phân giới cắm mốc trên đất liền giữa Việt Nam - Cam-pu-chia khó hoàn thành sớm trong thời gian tới do hai bên có lập trường rất khác biệt về mục tiêu này, cũng như việc việc phân giới cắm mốc biên giới phụ thuộc rất nhiều vào tình hình chính trị nội bộ của Cam-pu-chia và tình hình quan hệ giữa hai nước. Chính vì vậy, hướng xử lý tốt nhất là Chính phủ và nhân dân hai nước phải hết sức nỗ lực duy trì thực trạng biên giới hiện nay, phối hợp quản lý chặt chẽ các khu vực biên giới đã hoàn thành phân giới cắm mốc, đồng thời, tìm cách xử lý những bất đồng tồn tại trong nhiều năm qua, sớm hoàn thành phân giới cắm mốc tạo cơ sở cho Việt Nam và Cam-pu-chia chung sống hòa bình, từ đó tạo ra các điều kiện thúc đẩy hợp tác, phát triển kinh tế, văn hóa, an ninh lâu dài giữa hai nước./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Tuyên giáo tỉnh Gia Lai. *Tài liệu tuyên truyền công tác phân giới cắm mốc giữa Việt Nam-Cam-pu-chia*. Pleiku-Gia Lai, 2015.
2. Ban Tư tưởng văn hóa Trung ương - Ban Biên giới, Bộ Ngoại giao. *Hỏi, đáp về biên giới đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia*. Hà Nội: Nhà xuất bản Thế giới, 2006.
3. Lê Hải Bình. “Bộ Ngoại giao bác thông tin Việt Nam chuyển vũ khí về phía Nam.” *Báo điện tử Đài tiếng nói Việt Nam*, ngày 16/7/2015, <http://vov.vn/chinh-tri/bo-ngoai-giao-bac-thong-tin-viet-nam-chuyen-vu-khi-ve-phia-nam-414676.vov>.
4. Lê Trung Dũng. “Quá trình phân định biên giới giữa Nam Bộ Việt Nam và Cam-pu-chia từ giữa thế kỷ XIX đến nay.” *Nghiên cứu lịch sử số 11 (11/2006)*: 10-18.
5. Ngọc Giang. “Việt Nam - Cam-pu-chia phối hợp phòng chống tội phạm biên giới.” *Người Lao động*, ngày 11/7/2017, <http://nld.com.vn/thoi-su-trong-nuoc/viet-nam-Campuchia-phoi-hop-phong-chon>.
6. Vũ Đức Liêm. “Sự hình thành đường biên giới Việt Nam-Cam-pu-chia thời Nguyễn.” *Tia Sáng*, ngày 15/9/2017, <http://tiasang.com.vn/-khoa-hoc-cong-nghe/Su-hinh-thanh-duong-bien-gioi-Viet-Nam-%E2%80%93-Campuchia-thoi-Nguyen-10919>.
7. Nguyễn Dy Niên. “Thắng lợi mới của quan hệ Việt Nam-Cam-pu-chia.” *Báo Nhân dân điện tử*, ngày 06/12/2005, <http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/tin-tuc-su-kien/item/5239902.html>.
8. Lê Công Phụng. “Công tác biên giới lãnh thổ: Khó khăn nhiều, thành tựu không ít.” *Thế giới và Việt Nam*, ngày 28/8/2015,

Nghiên cứu Quốc tế số 1 (112)

<http://baoquocte.vn/cong-tac-bien-gioi-lanh-tho-kho-khan-nhieu-thanh-tuu-khong-it-14926.html>.

9. Quốc hội. *Luật số 06/2003/QH11, ngày 27/6/2003 về biên giới quốc gia*. Hà Nội, 2003.
10. Nguyễn Hồng Thao. “Các khía cạnh pháp lý của Hiệp ước bổ sung Hiệp ước hoạch định biên giới Việt Nam-Cam-pu-chia năm 1985.” *Nhà nước và Pháp luật số 8 (8/2006)*: 65-69.
11. Hồng Thùy. “Cảnh giác với “bên thứ 3” ở biên giới Tây Nam.” *Báo Giáo dục Việt Nam*, ngày 02/7/2015, <http://giaoduc.net.vn/Quoc-te/Canh-giac-voi-ben-thu-3-o-bien-gioi-Tay-Nam-post159731.gd>.
12. Trần Công Trục. “Vấn đề biên giới với Cam-pu-chia: ‘26 mảnh bản đồ Bonne hoàn toàn tin cậy’.” *Báo mới*, ngày 24/8/2015, <https://baomoi.com/van-de-bien-gioi-voi-campuchia-26-manh-ban-do-bonne-hoan-toan-tin-cay/c/17337316.epi>.
13. Trần Công Trục. “Vai trò của Pháp trong hoạch định biên giới Việt Nam - Cam-pu-chia.” *Giáo dục Việt Nam*, ngày 02/9/2016, <http://giaoduc.net.vn/Quoc-te/Vai-tro-cua-Phap-trong-hoach-dinh-bien-gioi-Viet-Nam--Campuchia-post170582.gd>.
14. Ủy ban Biên giới lãnh thổ - Bộ Ngoại giao. *Biên giới trên đất liền Việt Nam - Cam-pu-chia*. Hà Nội: Vụ Tuyên truyền, thông tin và tư liệu - Bộ Ngoại giao, 2010.
15. Ủy ban Biên giới Quốc gia - Bộ Ngoại giao. *Tài liệu Báo cáo viên tháng 7/2016: Quan hệ Việt Nam - Cam-pu-chia và tình hình công tác phân giới cắm mốc biên giới đất liền giữa hai nước*. Hà Nội, 2016.
16. Văn phòng Trung ương Đảng. *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII*. Hà Nội, 2016.